

۷۱۵۰ ۲۸ ۱۵۴

اصول و مبانی مدیریت سلامت در بلایا

نویسندگان:

دکتر خلیل علی محمدزاده (استاد دانشگاه)

دکتر نادر خالصی (دانشیار دانشگاه)

عباس گمار (دانشجوی دکتری)

پیش گفتار:

دکتر محمدحسن نامی (رئیس سازمان مدیریت بحران کشور)

دکتر پیرحسین گولیوند (رئیس جمعیت هلال احمر)

انتشارات فردوس

سرشناسه

: علی محمدزاده، خلیل ۱۳۴۵-

Ali, Mohammadzadeh, Khalil, 1968-

عنوان و نام پدیدآور : اصول و مبانی مدیریت سلامت در بلایا / نویسندگان:

خلیل علی محمدزاده، نادر خالصی، عباس گمار،

پیشگفتار: محمدحسن نامی، پیرحسین کولیوند

: تهران: فردوس، فرهنگ روز، ۱۴۰۳.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

: ۱۹۲ ص.

شابک

: ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۰-۶۰۸-۶

وضعیت فهرست‌نویس: فیبا

یادداشت

: کتابنامه: ص. ۱۹۱-۱۹۲.

موضوع

: مدیریت ریسک

Risk management

: مدیریت بحران

Crisis management

: بلاهای طبیعی -- جنبه‌های بهداشتی

Natural disasters--Health aspects

: اورژانس -- مدیریت -- برنامه‌ریزی

Emergency--management--Planning

شناسه افزوده

: خالصی، نادر، ۱۳۲۸-

شناسه افزوده

: گمار، عباس، ۱۳۵۸-

شناسه افزوده

: نامی، محمدحسن، ۱۳۳۲- مقدمه‌نویس

شناسه افزوده

: کولیوند، پیرحسین، ۱۳۵۰- مقدمه‌نویس

رده‌بندی کنگره

: HD۶۱

رده‌بندی دیویی

: ۶۵۸/۵۵

شماره کتابشناسی ملی

: ۴۷۲۴۶۶۱

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

: ۱۴۰۳/۵/۱۶

تاریخ درخواست

: ۱۴۰۳/۶/۲۷

تاریخ پاسخگویی

: ۹۷۲۰۰۵۴

کد پیگیری

انقلاب - خیابان دانشگاه - تقاطع وحید نظری - کوچه میرهادی - پلاک ۲۲ - طبقه اول - تلفن ۹۳۳۸۹۳۳۹-۶۶۴۱۸۸۳

اصول و مبانی مدیریت سلامت در بلایا

خلیل علی محمدزاده، نادر خالصی، عباس گمار

ناظر فنی چاپ: زهرا یاسینیان

چاپ اول: تهران - ۱۴۰۳

چاپخانه: الوان

نسخه ۵۰۰

همه حقوق محفوظ است.

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۰-۶۰۸-۶

WWW.ferdosbook.com

فهرست مطالب

۱۲	گفتار اول
۱۴	گفتار دوم
۱۶	مقدمه مؤلفین
۱۹	فصل اول
۲۰	کلیات مدیریت خطر، حوادث و بلایا
۲۱	تعاریف و مفاهیم
۲۱	بلایا
۲۲	ظرفیت
۲۲	آسیب پذیری
۲۲	مواجهه
۲۳	پیش بینی
۲۳	مخاطره
۲۴	خطر
۲۴	ارزیابی / تحلیل خطر
۲۵	مدیریت خطر
۲۵	کاهش اثر / خسارت
۲۶	پیشگیری
۲۶	آمادگی
۲۷	پاسخ
۲۷	بازیابی
۲۸	تاب آوری
۲۸	درک خطر بلایا
۲۸	ارتباط خطر
۲۹	ارتباط جمعی
۲۹	مدیریت ارتباطات مؤثر
۲۹	آگاهی عمومی
۳۰	تهدید
۳۰	تهدید زیستی
۳۰	مخاطره زیستی

۱۲۷	هدف و کاربرد دکوآهینامه ایزو ۲۲۳۹۳
۱۲۷	مزایای دریافت استاندارد ایزو ۲۲۳۹۳
۱۲۸	اصول و قوانین استاندارد ایزو ۲۲۳۹۳

فصل هشتم ۱۳۱

۱۳۲	اصول و ارزش‌های تریاژ در حوادث و بلایا
۱۳۳	تریاز بیمارستانی
۱۳۴	اصل طبقه‌بندی و سطح‌بندی
۱۳۶	اصل مدت زمان اجرا
۱۳۶	اصل دقت
۱۳۷	ارزش‌های اصولی در تریاژ
۱۳۸	اصول تریاژ در شرایط خاص
۱۳۹	مناطق تریاژ
۱۳۹	تریاز در شرایط خاص در بیمارستان
۱۴۰	سیستم‌های تریاژ در بلایا و حوادث با مصدومین انبوه

فصل نهم ۱۴۳

۱۴۴	ارزیابی نیازهای پس از بلایا
۱۴۵	بازیابی (بازسازی / توانبخشی)
۱۴۶	برنامه / برنامه‌ریزی بازیابی
۱۴۸	واکنش‌ها و علائم شایع حوادث و بلایا در افراد آسیب‌دیده

فصل دهم ۱۵۱

۱۵۲	درس آموخته‌های نظام سلامت در پاسخ و مدیریت سیل ایران در سال ۱۳۹۸
۱۵۴	اقدامات نظام سلامت در مرحله هشدار و قبل از بحران
۱۵۵	پیامدهای مخاطره
۱۵۵	مصدومین، بیماران و جمعیت تحت تأثیر
۱۵۶	مرگ‌ومیر
۱۵۶	طغیان و همه‌گیری بیماری‌ها
۱۵۶	خسارات اقتصادی زیرساخت‌های سلامت

۱۱	فهرست مطالب
۱۵۷	عوامل مؤثر بر وضعیت سلامت در بحران‌ها
۱۵۹	مقایسه اثرات کوتاه مدت بلایای بزرگ بر شاخص‌ها و نشانگرهای سلامت
۱۵۹	مدیریت بیماری‌ها
۱۶۰	کنترل همه‌گیری بیماری‌ها
۱۶۱	بیماری‌های اصلی دارای پتانسیل همه‌گیری در بحران
۱۶۳	نظام مراقبت بیماری‌ها
۱۶۵	مدیریت امور درمان در بحران
۱۶۷	بهداشت باروری در بحران
۱۶۸	مدیریت بهداشت محیط
۱۶۹	نقاط قوت نظام سلامت در پاسخ و مدیریت سیل
۱۷۲	نقاط قابل ارتقاء نظام سلامت در پاسخ و مدیریت سیل

۱۷۷	فصل یازدهم
۱۷۸	تاریخچه احیاء قلبی - ریوی
۱۸۰	تعریف احیاء قلبی - ریوی و مراحل آن
۱۸۴	CPR دو نفره در بزرگسالان
۱۸۵	انسداد راه هوایی توسط اجسام خارجی
۱۸۵	علائم و نشانه‌های انسداد راه هوایی
۱۸۶	اقدامات اورژانس برای انسداد خفیف راه هوایی
۱۸۶	اقدامات اورژانس برای انسداد شدید راه هوایی
۱۸۶	طریقه انجام مانور هیملیخ
۱۸۷	بر طرف کردن انسداد در افراد چاق یا در مراحل آخر حاملگی
۱۸۸	بر طرف کردن انسداد شدید راه هوایی در شیرخواران
۱۸۹	ارزیابی خطر

۱۹۱	منابع
۱۹۱	منابع انگلیسی
۱۹۲	منابع فارسی

گفتار اول

آمادگی نظام سلامت کشور و سایر دستگاه‌های همکار نقش مهمی در مدیریت سلامت، در مرحله پیشگیری؛ آمادگی و مقابله، بازسازی و بازتوانی قبل، حین و بعد از تجمعات برعهده دارد. سلامت مواد غذایی، بهداشت آب، خدمات پزشکی در تجمعات، آزمایش و تمرین، خطرات مربوط به مواد شیمیایی، زیستی و رادیولوژیک، ایمنی و امنیت در تجمعات، مشارکت مردمی در این رویداد؛ تعدادی از موضوعات مهم و شاخصی است که نیازمند نگاه ویژه و برنامه‌ریزی اجرایی و عملیاتی مدیران و متولیان امر و شرکت‌کنندگان در این رویدادها است.

تاکنون ۶۴ مخاطره طبیعی و سوانح انسان‌ساخت در جهان رخ داده که از این تعداد، ۴۶ مورد آن در کشور ایران به وقوع پیوسته است که مهمترین آنها سیلاب، زلزله، فرونشست و رانش زمین، آتش‌سوزی، زمین‌لرزش، خشکسالی، سرمازدگی، آفت انسانی، گیاهی، دامی، موج گرما، موج سرما، ریزگردها، رعد و برق بوده است.

وقوع حوادث غیرقابل پیش‌بینی و بروز خطرات و بحران‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، نظامی و واقعی است که بشر در طول تاریخ با آن آشنا بوده است. در این راستا هرچه قدر بر کسب موفقیت‌های فناوری و اجتماعی افزوده شده است، میزان بروز این خطرات غیرمنتظره نه تنها کاهش نیافته بلکه در بسیاری از موارد افزایش یافته است. صنعتی شدن جوامع و گسترش ارتباطات ماهواره‌ای و نقل و انتقالات اطلاعات به طور وسیع و همچنین بزرگتر شدن سازمان‌های اجتماعی، اقتصادی و بازرگانی باعث نهادینه شدن بیشتر بحران‌ها شده و در واقع جزء جدانشدنی ماهیت درونی سازمان‌ها گردیده است. بنابراین مشاهده می‌شود که در بیشتر مواقع افزایش پیچیدگی و توان تولیدی این سازمان‌ها به طور بالقوه تقویت چنین حالاتی را اجتناب‌ناپذیر ساخته است. در برخورد اول ممکن است این تصور به وجود آید که بحران‌های صنعتی و اجتماعی ناشی از آنها مختص کشورهای پیشرفته صنعتی بوده و سامانه‌های ایمن‌کننده تنها مورد نیاز این گونه کشورهاست، در صورتی که باید توجه داشت کشورهای در حال توسعه و روبه رشد نیز به واسطه اینکه در مرحله فراگرد یا

انتخاب قرار دارند باید در برنامه‌ریزی‌های میان‌مدت و بلندمدت خود نه تنها در فکر جلوگیری بلکه در صدد از زیایی ضررهای جبران‌ناپذیر سوانح پیش‌بینی نشده باشند.

اکثر سازمان‌ها در زمان‌های خاص با بحران روبرو می‌گردند. امروزه بحران در سازمان‌های اقتصادی نمود بیشتری دارد که ناشی از بحران پولی و انرژی و رکود تورمی اقتصاد است و از طرف دیگر بحران در سازمان‌های اقتصادی با بحران در محیط زیست، جهش فناوری و انفجار اطلاعات روز به روز تشدید می‌شود. همه موارد عنوان شده فوق لزوم شناخت بحران و تجزیه و تحلیل مسایل مربوط به آن را برای ماروشن می‌سازد. با امید به اینکه بتوانیم در مواقع بحران‌ها چه کوچک چه بزرگ، چه فردی و چه عمومی، کنترل اوضاع را به دست گرفته و مغلوب بحران‌ها نشویم.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کلاً جامعه پزشکی کشور که از اعضای مهم شورای عالی بحران هست نقش مهمی هم در حوزه پیشگیری و هم در حوزه بازسازی و بازتوانی و هم در عملیات آمادگی و مقابله دارد. این نقش زمانی بیشتر خودنمایی می‌کند که جامعه علمی کشور اظهار دارد که این جامعه مهمترین جامعه علمی نخبگان را تشکیل می‌دهد.

کتاب حاضر در راستای هدف کلان نظام سلامت مبنی بر کاهش خطر مخاطرات طبیعی و انسان‌ساخت در سطح جامعه و تسهیلات و منابع نظام سلامت تدوین شده است و مبتنی بر رویکرد مشارکت بین‌بخشی، تمام مخاطرات و جنبه‌های سلامت هدف اصلی زیر را دنبال می‌کند: «ارتقاء آمادگی یکپارچه نظام سلامت در پاسخ مؤثر، به موقع و هماهنگ به مخاطرات طبیعی و انسان‌ساخت». برنامه ارائه‌شده در این کتاب برای مدیریت عملیات و در پاسخ کلی مخاطرات طبیعی و انسان‌ساخت کشور کاربرد دارد. این کتاب برای رشته‌های دانشگاهی در زمینه مدیریت بحران (بلايا) و همچنین برای رؤسا، مدیران و کارکنان بیمارستان‌ها، مراکز فوریت‌های پزشکی، سازمان‌های امدادی (هلال احمر، آتش‌نشانی و...) و سایر ارگان‌های دولتی و غیردولتی قابل استفاده است.

محمدحسن نامی

رئیس سازمان مدیریت بحران کشور

بهمن ماه ۱۴۰۲